

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1918. Första kammaren. Nr 8.

Tisdagen den 12 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr statsrådet *Petersson* avlämnade Kungl. Maj:ts nädiga propositioner:

nr 60, med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 3 juni 1915 om eftergift vid krig eller krigsfara från vissa bestämmelser om arbetstid för minderåriga och kvinnor;

nr 61, angående rätt för vissa tjänstemän vid statens järnvägar att för åtnjutande av arvodesförhöjning tillgodoräkna sig tiden för sin tjänstgöring såsom ordinarie tjänstemän under år 1916 såsom helt år;

nr 63, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av strafflagen m. m.;

nr 64, med förslag till lag om ändrad lydelse av §§ 8, 13 och 14 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 m. m.;

nr 65, med förslag till lag om ändrad lydelse av §§ 4, 6 och 24 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 31 mars 1862;

nr 66, med förslag till lag om ändrad lydelse av 30 § i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 m. m.;

nr 67, med förslag till lag om ändrad lydelse av § 10 och § 12 mom. 1 i värnpliktslagen den 17 september 1914;

nr 68, angående vissa ändringar i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet;

nr 69, med förslag till förordning om särskilda avdrag vid 1918 års taxering till beviljning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt;

nr 70, angående understöd åt vaktmästaren vid svenska Sofia-kyrkan i Paris M. J. A. Falkmans änka Louise Jenny Falkman;

nr 71, angående inköp av vissa tomter i kvarteret Björnen i Stockholm m. m.;

nr 72, angående ålderstillägg åt hospitalsläkaren vid Östersunds hospital K. J. T. Freidenfelt;

nr 73, angående statsbidrag till beredande av tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid privatläroverken;

nr 74, angående viss garanti från statens sida för obligationer, utgivna av ett aktiebolag med uppgift att åt utländska banker och bankirer bereda svensk kredit;

nr 75, angående delaktighet i lasarettsläkarnas pensionskassa för läkare vid lasarettet i Norrköping;

nr 76, angående tillfällig höjning av postavgifterna;

nr 77, med förslag om ändringar i vissa delar av gällande telefon- och telegrafreglementen;

nr 80, med förslag till förklaring av lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom; samt

nr 82, angående medgivande för vaktmästaren hos kommerskollegium Carl Gustaf Malmström att för åtnjutande av ålderstilllägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring.

Justerades protokollen för den 5, 6 och 8 i denna månad.

Upplästes följande inkomna läkarintyg:

Att riksdagsmannen i 1:sta kammaren godsägare *Paul Paulson* på grund av bronchit o. bronchopneumonia dxt. är oförmögen att närvara vid kammarens förhandlingar tills vidare intygas

Göteborg den 9 februari 1918.

Per Rudbäck,

leg. läk.

Anmäldes och bordlades:

statsutskottets utlåtande nr 13, i anledning av de av Kungl. Maj:t i sammanhang med proposition angående tilläggsstat till riksdagen för år 1918 framlagda allmänna grunder för förskottsväsendets avveckling;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 3, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 54 § 5 mom. i förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering;

nr 4, i anledning av väckta motioner om ändringar i 11 § 2 mom. i förordningen angående bevilning av fast egendom samt av inkomst;

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om visst undantag från tillämpningen av stadgandet i 13 § 4 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin m. m.; samt

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om undantag från tillämpningen av förordningen den 25 juli 1912 angående särskild skatt å majs, utländsk potatis samt maniokrot och andra väsentligen lika stärkelseriika, tullfria utländska ämnen, använda vid tillverkning av stärkelse; ävensom

bankoutskottets utlåtanden:

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873;

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanks vinst;

nr 8, angående tillfälligt lönetillägg åt amanuensen vid riksdagens bibliotek R. Höckert;

nr 9, i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning om ålderstillägg åt kamreraren i riksgäldskontoret E. G. Nordwall;

nr 10, angående ersättning åt kassören vid riksbankens huvudkontor C. H. Kark för liden förlust i växlingskassa; samt

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om visst undantag från tillämpningen av 49 § 1 mom. och 165 § 1 mom. lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse.

Anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 23, till Konungen i anledning av väckt motion om tullfrihet för kalciumkarbid och bariumkarbid.

Herr statsrådet *Petersson*, som anmält sig vilja vid detta sammanträde besvara greve Lagerbjelkes interpellation angående tillgången å stråfoder, erhöll på begäran ordeþ och yttrade: *Ang. tillgången å stråfoder.*

Med kammarens tillstånd har dess ledamot greve Lagerbjelke till mig riktat följande spörsmål:

Anser herr statsrådet, att den alltmera ökade knappheten på stråfoder bör i hithörande avseenden föranleda nya eller förändrade åtgärder från det allmännas sida?

Med anledning härav får jag svara följande.

Såsom känt är blev skörden av stråfoder i största delen av vårt land i fjol särdeles svag, å vissa orter närmande sig missväxt. Under den långa och milda hösten erhöles emellertid ett ganska rikligt bete, och flerstädes torde även efterslätter hava inhöstats. Då därjämte ansträngningar gjordes att uppmuntra till insamlande av ersättningsfoder såsom vass, ljung m. m., ansåg man sig hava förhoppning att kunna i någorlunda nöaktig mån tillgodose foderbehovet.

Redan genom beslut den 31 juli 1917 hade beslag lagts å fodermedel, däribland hö och halm, varvid emellertid undantogos jordbrukare tillhöriga och å av honom brukad egendom befintliga föråd av fodermedel. Därjämte föreskrevs förbud mot transport å järnväg eller fartyg av fodermedel utan folkhushållningskommis-sionens tillstånd. Tillika stadgades förbud mot försäljning av foder-

Ang. tillgången
å strälfoder.
(Forts.)

medel utan kommissionens tillstånd i andra fall än jordbrukare sinsemellan, då transporten ej behöfve ske å järnväg eller fartyg.

Samma dag den 31 juli fastställdes maximipris å hö till 15 kronor per deciton. Den 28 augusti sattes maximipris å halm, nämligen 5 kronor för höstsädeshalm och 8 kronor för vårsädeshalm per deciton. För pressad vara fick såväl hö- som halmpriset höjas med kronor 1,50.

För hästarna utanför jordbruket genomfördes en bestämd ransonering av hö, vilket skulle anskaffas genom folkhushållningskommissionens försorg.

Det visade sig emellertid rätt snart, att särskilt höhandeln råkade i stagnation. Lantmännen befunnos icke benägna att sälja hö till maximipriset. Då detta pris icke gällde för folkhushållningskommissionens inköp, sökte kommissionen att avhjälpa svårigheterna genom att höja sitt inköpspris till 20 kronor för deciton eller 21,50 för pressad vara för att därigenom kunna skaffa hö åt de hästar, som icke tillhörde jordbruket. Åtskilliga partier erhöles härigenom, men ingalunda tillräckliga.

Inemot slutet av förra året visade det sig, att höfrågan ganska snart skulle komma i ett synnerligen kritiskt läge, om icke särskilda åtgärder snart vidtogos. Utredningar i ämnet verkställdes genom folkhushållningskommissionen, och frågan var föremål för upprepade långvariga överläggningar inom kommissionen. Det visade sig emellertid ytterst svårt att finna en framkomlig väg, om vilken de olika åsikterna kunde enas. Från visst håll inom kommissionen föreslogs maximiprisets hävande och höhandels frigivande, varvid dock ransoneringen och transportförbudet ansågos böra bibehållas, men kommissionens skyldighet att tillhandahålla hö åt hästarna utanför jordbruket skulle upphöra. Från annat håll inom kommissionen föreslogs däremot, att det förut tillämpade systemet skulle bibehållas och skärpas, bland annat, genom ökad tvångsuttagning av hö och i nödfall genom övertagande av kreatur. Till förebyggande av de väsentliga olägenheter, som ansåges i praktiken skola föranledas av båda dessa förslag, framlades inom kommissionen ett medlingsförslag, avseende en höjning av maximipriset till det pris, kommissionen vid sina inköp betalt, och åvägabringande av vissa åtgärder för minskning av konsumtionsbehovet av hö, varjämte lokala expropriationer skulle i viss utsträckning tillgripas.

För egen del kunde jag icke fullständigt ansluta mig till någon av nyssnämnda meningar. Sedan jag meddelat kommissionen vissa riktlinjer, efter vilka jag fann mig kunna tillstyrka Kungl. Maj:t att för det närvarande besluta i frågan, avgav kommissionen i skrivelse den 8 januari 1918 förslag i enlighet med dessa direktiv.

Därefter utfärdades den 14 januari särskilda författningar, varigenom maximipriset för hö höjdes till 25 kronor för deciton med tilllägg av 1,50 för pressad vara, och försäljningsförbudet för strälfoder upphävdes, varemot transportförbudet utsträcktes att för hö och halm gälla även vid transport med dragare och fordon, utom då jordbrukaren forslar till sin gård vad han själv odlat. Folkhushåll-

ningskommissionen äger fortfarande ge transporttillstånd. Sistnämnda skärpning föranleddes av att de okontrollerade stråfodertransporterna tagit oroväckande omfattning å vissa orter.

Ang. tillgången
å stråfoder.
(Forts.)

Då höhandeln sålunda frigavs, avsågs därmed att sätta djurägarna i tillfälle att för det höjda maximipriset i första hand söka själva anskaffa sitt höbehov.

För hästar utanför jordbruket gäller fortfarande den förutvarande ransoneringsplanen. För jordbrukets djur samt nötkreatur utom jordbruket har kommissionen för det fall, att inköp av stråfoder sker till sådana djur, fastställt en högsta dagsranson av 4 kilogram i södra och mellersta Sverige samt 5 kilogram i Dalarna och Norrland. För ungdjur är ransonen 1 kilogram mindre. Att ransoneringsplanerna iakttagas, kontrolleras vid meddelandet av transporttillstånd, för vilket fordras uppgifter å kreatursantal, stråfodertillgång m. m.

Beträffande vissa allmänna behov måste emellertid folkhushållningskommissionen fortfarande ansvara för att behovet blir tillgodosett, och söker kommissionen fördenskull att inköpa stråfoder, främst på frivillighetens väg. Därest detta icke lyckas, måste lokala expropriationer tillgripas med stöd av föfoganderättslagen och förordningen om foderreglering, och skola dessa ske i första hand vid s. k. kreaturslösa jordbruk eller hos sådana jordbrukare, som hava ringa antal mjölkproducerande djur i förhållande till den höbärande arealen, samt i andra hand hos övriga, som kunna anses innehava överskott av hö. Vid beräkning, huruvida överskott föreligger, skall man utgå från att största sparsamhet med hö måste av envar iakttagas, dock att förenämnda ransoneringskvantiteter bära i allmänhet anses vara behövliga för djurägaren och alltså icke tagas i anspråk för statens räkning.

Såsom av denna kortfattade redogörelse för de huvudsakliga åtgärderna i stråfoderfrågan framgår, har denna viktiga men synnerligen svåra fråga varit föremål för grundliga överväganden och delvis oförenliga meningssatser. Hur man än beslutar i denna fråga, komma svårigheter att möta, vilka ytterst bero på att den faktiska tillgången på hö är så otillräcklig i förhållande till kreatursstocken, därest denna skall erhålla en någorlunda normal utfodring. Av halm synes tillgången däremot vara något rikligare. Jag kan i detta samband nämna, att domänstyrelsen erhållit anmodan att lindra villkoren för tillstånd för kronoarrendatorer till stråfoderförsälning. Detta kan dock ej hava någon större betydelse för landet i dess helhet.

Då emellertid de den 14 januari 1918 utfärdade författningarna först nyligen trätt i kraft, läser det ännu vara för tidigt att bedöma, i vad mån de kunna medföra åsyftad verkan. Någon tids erfarenhet härom synes mig därför bära i varje fall avvaktas, innan ytterligare åtgärder vidtagas. Under denna tid kan också erfarenheten ge säkrare ledning i vad riktning de eventuellt behövliga ytterligare åtgärderna bära gå.

Mitt svar på interpellantens fråga blir alltså, att jag för närvarande anser erfarenhet om verkningarna av de den 14 januari be-

Ang. tillgången slutade ändringarna beträffande stråfoderhandeln och maximipriset
å stråfoder. å hö böra avvaktas, innan några ytterligare åtgärder vidtagas.
 (Forts.)

Greve Lagerbjelke: Jag får först uttala min tacksamhet till herr statsrådet, för att min interpellation besvarats, men nödgas dock därvid tillika beklaga, att herr statsrådet icke ställt i utsikt, att under den närmare framtiden några åtgärder skola vidtagas. En viss anledning till tillfredsställelse vid åhörandet av herr statsrådets anförande ligger dock däri, att herr statsrådet icke uttalat sig mot borttagande av maximipris på lin, vilket synes mig vara den bästa åtgärd, som under förhandenvarande förhållanden kan vidtagas.

I likhet med herr statsrådet vill jag göra en rekapitulation av frågan och belysa den från något olika sidor, än statsrådet gjort. Härmed vill jag, liksom herr statsrådet, huvudsakligen hålla mig till fröfrågan, då läget i halmfrågan varit jämförelsevis bättre.

Jag inser mycket väl, att, då Kungl. Maj:t i juli månad förra året ansåg sig böra åsätta maximipris på hö, var anledningen till, att detta sattes relativt lågt, *dels* hänsynen till konsumenternas berättigade intressen *dels* och farhåga för, att ett högre pris skulle locka till att utöka höproduktionen på bekostnad av spannmålsodlingen. Dessa båda synpunkter äro givetvis värda beaktande.

Det synes mig dock hava bort redan då stå klart, att det åsatta maximipriset av 15 öre pr kg. var alltför lågt.

Till en början kunde med gällande höga arbetspriser ett sådant pris ej locka till någon hopsamling i större omfattning av fodersurrogat såsom vass och löv m. m. Nu måste höfrågan ses i sammanhang med övriga foderfrågor; och har man att därvid taga i betraktande ej blott att hela skörden i och för sig var dålig, utan även följderna av den beslutade kraftfoderransoneringen. Enligt denna senare beräknas, bland annat, 50 kg. pr ko och år. En kvantitet, som under normal vinterutfodring åtgår på 10 dagar för bättre, större kreatur skulle nu räcka för hela året. Med en så minimal tilldelning av kraftfoder fanns ej annan möjlighet att i någon mån tillgodose behovet av äggvita vid utfodringen, än att till halm och rotfrukter tillsätta största möjliga myckenhet hö. Tillika måste beaktas, att vid utfodring med så obetydlig mängd kraftfoder, stråfoderåtgången måste bliva vida större än den normala.

Vid sådana förhållanden var det uppenbart, att några större partier hö ej skulle på frivillighetens väg komma i marknaden, och det visade sig även nästan omedelbart omöjligt att anskaffa tillräckligt med hö för hästarna utom jordbruket, varför kommissionen snart ansåg sig nödsakad betala efter ett förhöjt pris av 20 öre pr kg. Men även med detta högre pris visade det sig efter hand allt svårare, till sist omöjligt, att framskaffa tillräckliga hömängder.

Samtidigt med detta framkommo allt större betänkligheter i ett annat avseende. Redan vid början av stallfodringen på hösten 1917 stod det klart, att den ringa tillgången på stråfoder nödvändiggjorde nedslaktning av en avsevärd del av boskapsstammen. Någon mera

omfattande sådan visade sig emellertid ej komma till stånd, varför en katastrof kunde befaras till den nu instundande våren. Jag beklagar så mycket mera, att herr statsrådet ej berört dessa förhållanden, som det själfvallet är av största vikt både för avelns och produktionens skull, att alla möjliga åtgärder vidtagas för att de värdefullare djuren må bevaras.

Nu var vid de av mig berörda förhållandena nödvändigt, att vidtaga nya åtgärder. Såsom framgår av statsrådets uttalanden, rådde emellertid i detta avseende den största oenighet hos vederbörande. Fodersektionen inom folkhushållningskommissionen hade en mening, majoriteten i folkhushållningskommissionen en andra och minoriteten därstädes en tredje. Kungl. Maj:t omfattade till sist en fjärde. Enligt Kungl. Maj:ts beslut lämnades, såsom statsrådet nyss erinrat handeln fri; maximipriset på hö höjdes till 25 öre per kg.; transportförbudet skärptes till att omfatta även alla väg- och sjötransporter. I sak synes mig detta Kungl. Maj:ts beslut innebära en bankruttförklaring från kommissionens sida i avseende å dess förmåga att framskaffa erforderliga mängder stråfoder.

Herr statsrådet har i sitt yttrande nyss omskrivit detta med den mera smakliga förklaringen, att avsikten var att lämna djurägarne tillfälle att förmedelst det höjda maximipriset i första hand själva skaffa sitt behov. Jag vågar dock bestämt påstå, att detta ej är möjligt i någon större omfattning, vilket även bekräftas av den dagliga erfarenheten. Ej heller lär situationen kunna räddas genom att, såsom statsrådet ställt i utsikt, i inskränkt omfattning och för kronans behov tillämpa förfoganderättslagen.

Genom dessa åtgärder skulle i allt fall ej något vinnas med avseende på den av mig förut berörda viktiga, allt mera trängande frågan om nedsättning av kreaturstammen. Även måste bestämmelserna om ovillkorligt transporttillsånd förorsaka snart sagt ööverbinnerliga svårigheter särskilt vid de talrika små transporter på vägarna. I detta senare avseende har nyss stuckits i min hand en längre från Svenska trävaruexportföreningen till Kungl. Maj:t ställd skrivelse, som slutar på följande sätt:

»Av personer, som äro noga förtrogna med förhållandena i Norrland och Dalarna, har sålunda enstämmigt vitsordats, att gällande transportförbud åtminstone där är till sina verkningar sådant, att det dels bringar ofärd och oersättliga förluster åt skogsbefolkningen i stora delar av dessa vidsträckta landskap, dels hindrar och flerstädes så gott som omöjliggör skogsdrivningarna och därigenom icke blott ökar trävarubolagens förut stora svårigheter utan även orsakar en rent olycksbringande minskning i arbetstillfällena för industriarbetarna, dels och demoraliserar befolkningen i det hänseendet, att den av nöden tvingas att åsidosätta förbudet. Till följd härav finner trävaruexportföreningen sig icke kunna undgå att hos Eders Kungl. Maj:t i underdånighet hemställa, att detta förbud ofördröjligen upphäves till förebyggande av de olyckor, som enligt en till synes allmän mening hota, men vilkas räckvidd icke på långt när kan överskådas.»

Ang. tillgången
å stråfoder.
(Forts.)

Ang. tillgången
å stråfoder.
(Forts.)

Men vad är då att göra?

Folkhushållningskommissionens majoritet har föreslagit den utvägen att med en utvidgad tillämpning av förfoganderättslagen framskaffa de oundgängligen erforderliga hömängderna och, i sammanhang därmed, i fall av behov, övertaga kreatur till motsvarande antal.

Detta kan dock, enligt min bestämda uppfattning, ej ske utan ett förhatligt godtycke; stora svårigheter möta i de särskilda fallen vid beräkning av hömängderna på de olika platserna; och lära även saknas erforderliga administrationsmöjligheter för ett så omfattande uppdrag. Nyss har herr statsrådet framhållit de stora svårigheter, som äro förenade med den av kommissionen anvisade utvägen, och jag vill även här framhålla, att om man velat gå beslagsvägen, detta bort ske endast i samband med allmän ransonering således även beträffande jordbruket och vid stallfodringens början. Svårigheterna torde dock varit överkomliga.

Vid detta förhållande synes mig, i likhet med folkhushållningskommissionens fodersektion, således den särskilt sakkunniga delen av kommissionen, den enda återstående utvägen vara att borttaga maximipriset. Utan tvivel uppkomma i så fall genom den fria prisbildningen priser, som betydligt överstiga nu gällande maximipriser, men dessa höga pris skulle framlocka allt hö, som möjligen kan avvaras, och tillika direkt påverka nedslaktning av mindervärdiga kreatur.

En fri prisbildning på hö synes mig även nu vara det enda principiellt riktiga.

Maximiprislagsstiftningens uppgift är att skydda väsentliga konsumentintressen. Dessa kräva dock icke under nuvarande, snart sagt förtvivlade situation några maximipris. Tillgång är nu viktigare än priset och detta ej blott ifråga om arméns, transportväsendets och industriens behov utan även i fråga om högt förädlade, dyrbara avelsbesättningar.

Hade en sådan åtgärd, som jag nu förordar, vidtagits långt förut, hade hötillgången utan tvivel för närvarande varit vida bättre.

Men nu slutar herr statsrådet sitt anförande med att säga, att verkningarna av de senaste bestämmelserna böra avvaktas.

Jag anser dock, att man redan kan vara på det klara med dessa. Något hö framkommer icke i nämnvärd omfattning till det fastställda maximipriset. I detta avseende vill jag framhålla, att, anmälan inkommit till Kungl. Maj:ts bhde i Norrbottens län, att överjägmästaren i Nedre Norrbottens distrikt i och för därstädes pågående stora avverkningar för kronans räkning inköpt hö till pris utöver det senast fastställda maximipriset samt att Kungl. Maj:ts bhde med anledning härav infordrat förklaring. Utan att vilja ingå på något som helst bedömande eller antagande, huruvida fog förefunnits för anmälan hos Kungl. bhde, vågar jag påstå, att dessa utdrivningar liksom många andra företag för kronans och enskildas räkning komma att inom närmaste tiden nödgas bli inställda, därest ej nya åtgärder vidtagas.

En önskvärd nedslaktning i stor skala förekommer icke; och förbrukas till följd därav för varje dag, som går, oersättliga mängder stråfoder, som eljest kunnat sparas.

Ang. tillgången
å stråfoder.
(Forts.)

På grund av vad jag anförde får jag uttala den förhoppningen, att herr statsrådet snarast måtte finna nya åtgärder erforderliga; samt att dessa måtte gå uti av mig åsyftad riktning. Det är uppenbart, att härigenom kan visserligen föreliggande fråga icke på ett tillfredsställande sätt lösas; men situationen synes mig bliva den, i betraktande av omständigheterna, minst olyckliga.

Till sist finner jag anmärkningsvärt, att herr statsrådet icke med ett ord berört den i pressen ofta förekommande frågan om cellulosafodret. Det skulle vara lyckligt, om anledningen till att herr statsrådet för närvarande icke ansett några nya åtgärder från Kungl. Maj:ts sida erforderliga, skulle vara den, att cellulosafrågan är i ett gott läge.

Herr Ericsson, Aaby: Den föreliggande frågan är oneligen av den allra största betydelse för vårt land. Jag delar i stort sett den siste ärade talarens uppfattning, men jag fruktar tyvärr, att även ett upphävande av maximiprisen för närvarande kommer för sent. Jag tror, att tillgången inom landet tyvärr är så ringa att, även med de högsta priser, några större kvantiteter icke skulle kunna bringas ut i marknaden. Under sådana förhållanden blir det av dubbelt stor betydelse vad den siste ärade talaren i förbigående till sist anförde och vilket jag med herr talmannens medgivande ber att få något beröra, och det är just denna cellulosafråga.

Det torde vara åtminstone i stort sett utexperimenterat, att kemisk trämassa kan ersätta hö och halm vid utfodring till nötkreatur och hästar, särskilt om denna kemiska trämassa uppblandas med minimala — naturligtvis bättre, ju större — kvantiteter rotfrukter eller melass. Emellertid har det visat sig, att de fabriker, som tillverka denna massa, dels svarat att de icke ha sådan till salu, dels åsatt den ett så högt pris som ända till 35 kronor per 100 kg. då den före kriget betingade endast cirka 15 kronor. Det förefaller, som Kungl. Maj:ts uppmärksamhet borde särskilt riktas på att se till, att sådan kemisk trämassa, varpå ovedersägligen tillgång i mycket stor mängd finnes i landet, kunde bringas ut i marknaden och till ett rimligt pris. Här om någonsin är det tillfälle för industrien att visa tillmötesgående genom att tillhandahålla denna vara till rimligt pris för jordbrukets behov. Men därest mot förmodan industrien icke skulle vilja göra det, då kunde man tillgripa de åtgärder, vilka i så hänsynslös grad under alla närmast föregående regeringar tillämpats mot de svenska jordbrukarna. Jag tror även, att det vore skäl, om herr statsrådet ville ägna den frågan i så måtto sin uppmärksamhet, att folkhushållningskommissionen, vilken, om jag icke tager alltför mycket miste, har sin uppmärksamhet så mycket riktad på det mera förädlade cellulosafodret, som går att frambringe och för vilket ändamål man väntar på och delvis redan fått maskiner från Tyskland — att folkhushållningskommissionen

Ang. tillgången
å stråfoder.
(Forts.)

icke ställt sig fullt så välvilligt, som man skulle önskat, mot att utsläppa melass för att göra försök med den kemiska trämassa som finnes i handeln. Jag vågar till herr statsrådet framföra en vördsam begäran, att uppmärksamheten måtte från regeringens sida riktas på den frågan, ty, mina herrar, denna fråga är så stor, att vi knappt i detta ögonblick kunna överskåda densamma. Kan man komma så långt, att man, då vi icke hava vare sig hö eller halm, såsom ägt rum, kan utfodra våra hästar i skogskörslor med kemisk trämassa, då hava vi kommit in i förhållanden, som äro i någon mån och icke så litet gynnsammare, än vad man trodde, att de skulle bliva på grund av den ringa stråfodertillgången.

Herr Nilsson, Johan: Under den långa kristid, som vi genomlevat, har naturligtvis en viss erfarenhet inhämtats huru man bör handhava dylika frågor som här diskuteras. Och jag tror, att man kommit till det resultat, att maximipris och ransonering i viss mån icke kunna undvikas. Men å andra sidan tror jag också, att man kommit till den erfarenheten, att man icke bör tillgripa maximipris och ransonering, utom då de äro absolut nödvändiga. Och jag kan ifrågasätta, huruvida det verkligen var nödvändigt att sätta maximipris på hö förliden höst. Man kan icke precis hänföra den varan till sådana varor, som för den stora allmänheten äro absolut nödvändiga, utan konsumenter eller inköpare av hö äro naturligtvis i regel större städer, industrier och handel, som måste hava denna vara för sina fortskaffningsmedel, och jag vågar påstå, att dessa konsumenter äro i tillfälle att betala fordrade priser, utan att det allmänna behöver träda medlande emellan.

Vid det tillfälle, då frågan kom upp i folkhushållningskommissionen avrädde jag ifrån, att maximipris skulle åsättas hö. Det pris, som då föreslogs, var 15 öre per kg., och man kan ju säga, att det i förhållande till de spannmålspriser, som då sattes, kunde anses någorlunda skäligt. Emellertid bibehölls detta pris icke länge, utan folkhushållningskommissionen höjde sitt inköpspris till 21,5 öre per kg. i stället för det förut bestämda maximipriset 15 öre. Genom denna åtgärd var det, kan man säga, som folkhushållningskommissionen tog hela ransoneringen i sin hand och höll på med detta några månader, men kom sedan till det resultatet, att den icke kunde sköta den saken, utan begärde sedan, att maximipriset skulle upphävas. Jag tror åtminstone det var så. Det var naturligtvis icke riktigt av folkhushållningskommissionen att först införa ransonering från det allmännas sida och sedan, när den såg att det icke gick för sig att sköta den, släppa den ifrån sig. Det borde naturligtvis hava varit tvärtom. Sedan de enskilda visat, att de icke kunde sköta saken, skulle det allmänna, om ransonering verkligen var nödvändig, hava gripit in och reglering av ransoneringen ägt rum. Det pris, vartill hö nu står eller 26,5 öre, är oskäligt högt i förhållande till priset på spannmål. Man borde hava kommit till insikt därom, att maximipriser skola vara så avvägda, att de till fullo täcka produktionskostnaderna och att de stå i ett rimligt förhållande till varandra. Men

det kan man icke säga, att de göra, om man jämför höpriset med priset på spannmål. Maximipriset på havre är 22 å 23 öre och på hö 26,5 öre. När man vet, att fodervärdet på havre är dubbelt så stort som på hö, borde maximipriset på havre hava satts till 53 öre, om det skulle bli någon proportion.

Jag vill göra en annan jämförelse. Smörpriset grundar sig på ett höpris av 11 öre. Folkhushållningskommissionens prissättningskommitté har räknat ut smörpriset därefter, men när man vet, att maximipriset på hö är 26,5 öre, står det icke i någon som helst rimlig proportion till nu gällande maximipris på smör. Jag tror, att genom de åtgärder som vidtagits har folkhushållningskommissionens auktoritet fått en svår knäck, då det gäller att sköta ransonering för det allmänna. Efter vad som passerat kan man få anledning antaga, att jordbrukarna resonera som så, att, hålla vi endast på våra varor, komma maximiprisen nog att höjas. Så har skett i fråga om höpriset. Erfarenheten visar nu, att exempelvis potatisen icke vill komma fram. Det kan tänkas, att resonemanget är så: hålla vi varan inne, så måste priset höjas. Jag tror på grund av de åtgärder som blivit vidtagna, att det är nödvändigt att tillkännagiva huruvida de nuvarande maximipriserna komma att bibehållas under konsumtionsåret eller om höjning är att förvänta över lag. Spannmålen är visserligen beslagtagna, så den måste fram, men detta är icke förhållandet med potatis. Det ligger ingen rättvisa uti att maximipriset sättes lågt på hösten och sedan höjes så oproportionellt som skett i detta fall. Följden blir den, att lojala lantbrukare och de som ha det sämst i ekonomiskt avseende i god tid sälja sina varor, under det att de tredskande och en del, som icke behöva sälja sina varor, hålla på dem till dess det blir nödvändigt att införa högre maximipris.

Vidare äro maximiprisen så högt tilltagna här, att det för de jordbrukare — och sådana finnes det en mångfald i södra Sverige — som odla till största delen brödsäd och sockerbetor och icke själva hava det foder, som är behöfligt för deras dragare, är förenat med stora svårigheter att få sådant foder. De kunna icke få det från foderbyrån, utan de äro hänvisade till att köpa hö. Och det är bra hårt för dem att lämna från sig sitt korn, sin råg och sitt vete till så låga priser, som äro åsatta, och sedan till förhöjt pris nödgas köpa in det foder de behöva för sina kreatur.

Herr statsrådet P e t e r s s o n: Jag ber att först få säga några ord om den fråga, som egentligen icke berördes i interpellationen, om även interpellanten uttalade en viss förvåning över att jag icke ytttrade mig däröver, nämligen frågan om cellulosafodret. Jag vill då omnämna vad jag förmodar, att kammarens ärade ledamöter redan förut ha sig bekant, att under senaste månader pågått ett intensivt arbete för att få utrönt, huru ett sådant foder skulle på lämpligaste sätt framställas, vilka metoder kunde komma i fråga, vilka maskiner för detta ändamål skulle vara behöfliga och var dessa skulle stå att erhålla. Det har också pågått utfodringsförsök för att få utrönt smältbarheten och möjligheten för djuren att tillgodogöra sig detta

Ang. tillgången
å ströfoder.
(Forts.)

Ang. tillgången
å stråfoder.
(Forts.)

foder, sedan man kunnat framställa det i sådan form, att det vore njutbart för djuren. I båda dessa avseenden tror jag, att man har anledning att säga, att de resultat man hittills kommit till, överhuvud taget äro mycket tillfredsställande. Det har visat sig, att detta cellulosa-foder är smältbart för djuren och att åtminstone vad hästar angår det alls icke är omöjligt att förmå dem att äta det-samma även om det annars förefaller som det icke skulle vara för dem vidare njutbart eller aptitligt. Under professor Hanssons ledning ha utfodringsförsök pågått här i Stockholm och resultaten av dessa, sådana de hittills utvunnits, äro gynnsamma. Det har visat sig, att cellulosa-fodret, givet tillsammans med havre och hackelse i måttliga mängder, kan ersätta samma kvantitet havre, och det torde kunna anses som ett mycket gott resultat, bättre åtminstone än man tidigare anat eller haft anledning tro. Det har även lyckats att förvärva maskiner, lämpade att framställa detta foder i sådan form, att det blir möjligt att transportera det. Emellertid hoppas jag, att tillverkningen snart skall komma i gång och i sådan skala att den kan utfylla åtminstone en del av den brist på fodermedel, som för närvarande finnes i landet. För ett par dagar sedan beslöt Kungl. Maj:t att för statens räkning träffa avtal om inköp av 5,000 ton sådant cellulosa-foder. Priset är ganska högt, såsom man kan förstå; det blir givetvis betydligt högre än det skulle vara i förhållande till det foderämnenspris och spannmålspris, som vi för närvarande hava. Det kan icke hjälpas att man i nödtider får betala detta höga pris.

Efterföljande talare, herr Aaby Ericsson, förordade, att man med hänsyn till anskaffningen av detta fodermedel skulle tillämpa samma system, som »så hänsynslöst brukats» gentemot jordbrukarna, såsom han uttröckte sig. Inöen skulle hellre än jag vilja att detta foder kunde tillhandahållas till billigt pris, men, därest icke staten vill direkt träda emellan med penningar för att reglera priset, hur skall man gå tillväga? Det är svårare att avgöra. Ty det är givet, att de som skola igångsätta tillverkningen och kosta penningar på anskaffandet av maskiner, fordra att få någon vinst eller i varje fall att försäljningspriset skall fullt täcka deras kostnader. Vad i detta fall kan göras för att nedbringa priset, det skall göras, men jag tror knappast, att det går på samma väg, som man förut beträtt beträffande jordbruket, det vill jag säga.

Så skall jag be att få säga några ord i anledning av interpellantens yttrande beträffande höfrågan och vad som blivit åtgjort för att framskaffa hö. Han liksom alla andra klagade mycket över det tillstånd som rått och ännu råder på detta område. Han är icke ensam om dessa klagosånger, som jag hört under månader, och jag instämmer uti, att förhållandena äro ledsamma och svåra. Jag vill nu icke ingå i diskussion, huruvida det varit riktigt eller icke riktigt att på sommaren fastslå maximiprisen och till det belopp som bestämdes; faktum är att det bestämdes maximipris på hö, och att detta fastställdes till 15 öre pr kg. När detta skett, hjälpte man sig fram en tid, och jag kan icke säga annat, än att man hjälpte sig fram en ganska lång tid av foderperioden. Då det visade sig att

man icke längre kunde komma fram på denna väg, utan att ändring måste ske, uppstod fråga vad som skulle göras. Då förelägo ytterlighetsförslagen, dels om upphävande av maximiprisen och frigivande av prisen helt och hållet, det var det ena. Det andra radikala förslaget var att lägga beslag på, och exproprierat allt vad som behöves för att utfodra de hästar utanför jordbruket, som det var nödvändigt att utfodra. Jag har icke ansett mig kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts att gå någondera av dessa ytterlighetsvägar. Jag behöver icke här utveckla olägenheterna av dessa båda vägar. Tvångsuttagningen måste bli ytterst godtycklig, och en inventering, deklARATIONER, vad angår tillgången på hö, hade åtminstone icke kunnat ske på tillförlitligt sätt; det är tekniskt nästan utförbart att alla ägare av hö inom landet så noga skulle kunna uppgiva vad de hade, att därpå kunde grundas ransonering och beslag. Rent tekniskt taget tror jag såsom sagt, att det skulle möta oerhörda svårigheter, för att icke tala om den psykologiska verkan av dessa åtgärder. Då hade man å andra sidan att välja borttagande av maximiprisen, och jag vill härom säga, att när man i början av foderåret fastställt maximipris å hö samt gått in på detta system, är redan detta ett mycket starkt skäl för att icke frångå principen, åtminstone under pågående konsumtionsår. Det skulle hava konsekvenser, som vore mycket betänkliga även på andra områden, där man icke på något villkor kan lämna prisbildningen fri. Frigivandet av prisen skulle dessutom i ännu högre grad än nu är fallet bidra till att höja priset på hö, det skulle, såsom redan anmärkts, i ännu högre grad än nu är fallet förrycka proportionen mellan höpriset och priset på andra fodermedel, spannmålen t. ex. Denna proportion är redan nu oriktig, det vill jag icke bestrida, men den skulle bli det ännu mycket mer, när den fria prisbildningen fått verka. Oskäligt höga höpriser måste få till följd att sädesodlingen skjutes tillbaka, att jorden får ligga gräsbevuxen i stället för att plöjas upp och besås med säd, vilket senare måste anses i hög grad önskligt under nuvarande förhållanden.

Redan ur den synpunkten är det därför angeläget att se till, om något kan göras och vad som kan göras för att i någon mån hålla tillbaka en oskäligen prisstegring på hö, men därtill kommer givetvis, att om allt släppes fritt, om transporten släppes fri, om priset släppes fritt, blir det möjligt för dem, som ha tillfälle att betala och icke behöva se så mycket på pengar, att dra till sig mycket stora ja, rent av oskäligt stora mängder hö i förhållande till tillgången. Jag tänker här på skogsdrivningen i Norrland. Det är ju ett legitimt behov, det vill jag visst icke neka till, men om vi ställa detta behov vid sidan av behovet att tillgodose den nödvändiga samfärdseln — jag tänker härvidlag på vad som är absolut nödvändigt i de stora städerna — eller jämföra det med jordbrukets behov att hålla sina djur vid liv, och icke blott vid liv utan i det tillstånd, att de kunna utföra sitt arbete och producera något, då måste jag säga, att i den tävlan får skogsdrivningen stå tillbaka. Det kan icke hjälpas. Kan man tillgodose alla behov, så skall man göra det. Kan man det icke, kan jag icke se annat, än

*Ang. tillgången
å stråfoder.
(Forts.)*

Ang. tillgången
å stråfoder.
(Forts.)

att skogsdrivningen skall ställas i andra planet. Men vad skulle följden bli, ifrågasätter jag än en gång, om det hela skulle vara fritt, om transporten och priset skulle vara fria? Vad det betyder förstår var och en. Ja, interpellanten tyckte, att det skulle ha så goda verkningar. Denna fria prisbildning med sina helt säkert oskäliga priser skulle ha så goda verkningar därför, att den skulle bidraga till en stor nedslaktning av djur och i synnerhet av mindervärdiga djur. Nu håller jag för min del före, att redan det nuvarande priset på hö är så högt, att det bör vara en verkligt stark sporre för att slakta ned alla mindervärdiga djur och gallra ut vad som man icke kan påräkna hava någon inkomst av. Men därmed vill jag icke säga, att det i och för sig är något önskvärt, att landets kreatursstock minskas över hövan. Det kommer andra dagar, hoppas jag, och då kan det icke vara lyckligt för landet, om kreatursstocken är allt för mycket decimerad. Därför anser jag, att det är nödvändigt att slakta ned de djur, som det icke finnes föda för i landet. Nedslaktningen måste ske vare sig av tvång eller frivilligt, det är sant, ty människornas behov måste gå före, om det kniper, men utöver det nödvändiga bör man icke forcera, och de uppgifter, som redan nu finnas beträffande nedslaktningen, visa, att den varit större, än vad man i allmänhet vid första påseende tror. Man tycker att då det icke varit något överskott på kött, icke något prisfall på kött, måste nedslaktningen hava varit mycket minimal. Men man bör, när man bedömer denna fråga, icke glömma bort, att konsumtionen av kött i detta land har varit ofantligt mycket större än vanligt under senaste året, tack vare bristen på fettämnen, särskilt fläsk och smör. De undersökningar som gjorts visa, att nedslaktningen på vissa orter varit ända upp till 25 % mer än den normala, och det är icke obetydligt. Jag medger, att den i vissa fall varit mindre.

Mina herrar! Jag tror, att hur man än vänder denna fråga, får man icke någon riktig rätsida på den. Man kan helt enkelt icke ordna förhållandena så, att de bli tillfredsställande, och då har man att välja det, som anses medföra de minsta olägenheterna och ändå kan föra till drägliga förhållanden. Det är så jag sett denna fråga, och det är ur den synpunkten som jag tillstyrkt Kungl. Maj:t att fatta det beslut, som är fattat i denna fråga, och för det beslutet bär jag ansvaret.

Herr Ekman, Johan Emilson: Rörande frågan om tillvaratagandet av cellulosa som fodermedel vill jag säga, att om det verkligen visar sig, att cellulosa är användbar för detta ändamål, tror jag, att foderbristen i sin helhet eller åtminstone i mycket stor grad kan avhjälpas. Exporten av cellulosa är ju delvis stängd, såsom till Storbritannien och Amerika, och även om så icke varit fallet, hade naturligtvis konsumtionen inom landet haft företräde.

Vad priset på cellulosa beträffar kan det ju icke bli så särdeles lågt. På grund av det mycket höga vedpriset, det mycket höga svealpriset och de mycket höga frakterna är tillverkningspriset så högt,

att det i regel torde överstiga 300 kronor per ton, 30 öre per kilogram, och då försäljningspriset nu är mellan 350 och 400 kronor per ton göra ju tillverkarna icke så stor vinst. Naturligtvis komma de dock att i möjligaste mån söka tillgodose landets egna behov, då det gäller ett så fosterländskt och gott ändamål.

*Ang. tillgången
å stråfoder.
(Forts.)*

Herr Ericsson, Aaby: Herr greve och talman! Endast några ord med anledning av herr statsrådets yttrande. Det synes mig, att herr statsrådet i likhet med folkhushållningskommissionen väl ensidigt såg på det sätt att använda cellulosa-foder, som folkhushållningskommissionen sedan flera månader planerat, d. v. s. att införskrika maskiner från Tyskland och med dessa maskinella anordningar och med inblandning av en del ämnen, som kunna finnas, direkt åstadkomma foderkakor — jag tror, att det kom fram i den formen — och utfodra med dessa. Jag syftade emellertid på att man borde använda den kemiska trämassan direkt i de pappskivor, som man nu har, genom att uppblöta dem i vatten och strila över dem med en ringa procent melass. Efter en liten tid vänja sig kreaturen vid att äta detta, och kan då ersätta särskilt hö och halm. Då det finns, efter vad jag hört uppgivas, 500,000 ton sådan cellulosa på lager här i Sverige, och tillverkningen uppgår till c:a 90,000 ton i månaden, vilken tillverkningsmängd också till en viss grad bestyrktes genom det yttrande, som den siste ärade talaren hade, ligger det ganska nära till hands, tycker jag, att man grepe in, men grepe in genast och icke väntade och sölade, som man gör, så att man kommer för sent alltjämt som Trascapatrullo, utan sökte få det i gång.

Inom det hushållningssällskap, som jag tillhör, begärde vi melass från folkhushållningskommissionen, så fort vi fingo kunskap om dessa utfodringsmöjligheter. I torsdags då jag var där nere på ett sammanträde, hade vi ännu icke erhållit svar! Jag har fått höra, att vår ansökan har remitterats från foderbyrån till ransoneringsavdelningen — eller, vad de allt heta, dessa oändliga byråer och avdelningar, i vilka dessa olycksaliga kommissioner delat sig. Emellertid ha vi icke fått det ännu. Det var ett litet, litet parti melass, som hushållningssällskapet begärde. Det synes mig, som om dessa kommissioner och byråer till allt annat elände också skulle lägga att de nu börja bli — byråkratiska. Det är ju annars, vad man egentligen kunde hoppas, att de icke skulle vara; det är väl deras enda raison d'être.

Här är en svårighet, som regeringen dock mycket lätt genom sitt ingripande, hoppas jag, skall avhjälpa, så att några obetydliga mängder melass ställas till de hushållningssällskaps förfogande som vilja göra ytterligare försök. Vidare anser jag, att då man hyser så livlig önskan som herr statsrådet, vore det icke så omöjligt att hitta på något sätt att få ned priset på den kemiska trämassan. Det tror jag nog skulle gå.

Vid föredragning av bankoutskottets memorial nr 5, i anledning av remiss från första kammaren av väckt motion angående tilldelande

av gratifikationer åt vissa befattningshavare, bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Anmäldes och bordlades bevillningsutskottets betänkande nr 7, i anledning av väckt motion angående stämpelskatt å aktiekuponger.

Föredrogos och hänvisades till lagutskottet Kungl. Maj:ts nådiga propositioner:

nr 60, med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 3 juni 1915 om eftergift vid krig eller krigsfara från vissa bestämmelser om arbetstid för minderåriga och kvinnor;

nr 67, med förslag till lag om ändrad lydelse av § 10 och § 12 mom. 1 i värnpliktslagen den 17 september 1914;

nr 68, angående vissa ändringar i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet; samt

nr 80, med förslag till förklaring av lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet följande kungl. propositioner:

nr 61, angående rätt för vissa tjänstemän vid statens järnvägar att för åtnjutande av arvodesförhöjning tillgodoräkna sig tiden för sin tjänstgöring såsom ordinarie tjänstemän under år 1916 såsom helt år;

nr 71, angående inköp av vissa tomter i kvarteret Björnen i Stockholm m. m.;

nr 72, angående ålderstillägg åt hopitalsläkaren vid Östersunds hospital K. J. T. Freidenfelt;

nr 73, angående statsbidrag till beredande av tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid privatläroverken;

nr 77, med förslag till ändringar i vissa delar av gällande telefon- och telegrafreglementen; samt

nr 82, angående medgivande för vaktmästaren hos kommerskollegium Carl Gustaf Malmström att för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 63, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av strafflagen m. m., hänvisades propositionen, såvitt den rörde förslag till lag om ändrad lydelse av §§ 2 och 3 i förordningen den 27 februari 1858 angående ordningen och villkoren för utländsk mans upptagande till svensk medborgare, till konstitutionsutskottet och i övrigt till lagutskottet.

Föredrogos och hänvisades till konstitutionsutskottet Kungl. Maj:ts nådiga propositioner:

nr 64, med förslag till lag om ändrad lydelse av §§ 8, 13 och 14 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 m. m.; och

nr 65, med förslag till lag om ändrad lydelse av §§ 4, 6 och 24 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 31 mars 1862.

Föredrogos och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts nådiga propositioner:

nr 66, med förslag till lag om ändrad lydelse av 30 § i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 m. m.;

nr 70, angående understöd åt vaktmästaren vid svenska Sofia-kyrkan i Paris M. J. A. Falkmans änka Louise Jenny Falkman;

nr 74, angående viss garanti från statens sida för obligationer, utgivna av ett aktiebolag med uppgift att åt utländska banker och bankirer bereda svensk kredit; samt

nr 75, angående delaktighet i lasarettsläkarnas pensionskassa för läkare vid lasarettet i Norrköping.

Föredrogos och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts nådiga propositioner:

nr 69, med förslag till förordning om särskilda avdrag vid 1918 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt; samt

nr 76, angående tillfällig höjning av postavgifterna.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades:

herr *Nilsson, Nils*, fr. o. m. den 12 t. o. m. den 22 innev. febr; samt

» *Meurling* » » 13 » » 26 » » .

Justerades nio protokollsutdrag för denna dag, varefter kam-
marens sammanträde avslutades kl. 4,18 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Onsdagen den 13 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Anmälades och bordlades statsutskottets utlåtanden:

nr 1 A, angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1919 första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna;

nr 1 B, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1918 första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna;

nr 3 A, angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1919 tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet;

nr 3 B, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1918 tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet; samt

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under punkt 92 av sjätte huvudtiteln gjorda framställning angående höjning av förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar jämte en i ämnet väckt motion.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet riksdagens år 1917 församlade revisorers berättelse om verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1916.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtande nr 13, bevillningsutskottets betänkanden nr 3—7 och bankoutskottets utlåtanden nr 6—11.

Anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag till riksdagens skrivelse nr 24, till Konungen angående verkställd omröstning över högsta domstolens och regeringsrättens ledamöter.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades herr *Pettersson, Olaus*, för tiden från och med den 15 till och med den 25 innevarande månad.

Justerades två protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3,09 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Fredagen den 15 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Anmälades och bordlades

bevillningsutskottets utlåtande nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper;

samma utskotts betänkande nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående postverkets ansvarighet för vissa till postbefordran mottagna försändelser m. m.;

lagutskottets utlåtande nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 3 juni 1915 om eftergift vid krig eller krigsfara från vissa bestämmelser om arbetstid för minderåriga och kvinnor; ävensom

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av väckta motioner om anslag till svenska jägarförbundet;

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående gottgörelse till byggmästaren Oskar Karlsson i Skrika för förlust å byggnadsarbete för kronans räkning;

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av rätt till bearbetande av icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord;

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av kronan tillhörande jordägarandelar i gruvor;

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avsättande såsom nationalpark av visst område av Dalby kronopark i Malmöhus län;

nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar;

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande av kronan tillkommande fordran på grund av å vissa

fastigheter i Gottlands län vilande odlingslån för torrläggning av Mästemyr;

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtande till Sorsele kommun av visst område av den vid avvitringen inom socknen till kyrkostad avsatta mark;

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rätt för professorn M. H. Stålfors att för ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring;

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga markområden;

nr 14, i anledning av väckt motion om anslag till Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund;

nr 15, i anledning av väckt motion om viss ändring i gällande bestämmelser angående jordavsöndring;

nr 16, i anledning av väckt motion om ändring av 60 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet; samt

nr 17, i anledning av väckta motioner om meddelande av vissa bestämmelser utöver nu gällande villkor vid försäljning av kronoegendomar.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 25, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under punkt 43 av sjunde huvudtiteln och i propositionen angående tillägsstat för år 1918 under punkt 16 av samma huvudtitel gjorda framställning om förhyrande av bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtanden nr 1 A och B, 3 A och B samt 14.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3,08 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.